

Regiodag IJsselmeergebied en WMCN

Slim WM maakt het waterbeheer beter, op elk niveau

Het Smedinghuis in Lelystad is op 9 april 2026 de plek waar de gezamenlijke regiodag van de Slim WM-regio's IJsselmeergebied en het Watermanagementcentrum Nederland (WMCN) plaatsvindt. Zo'n zestig aanwezigen worden tijdens de dag bijgepraat over de belangrijkste ontwikkelingen in hun regio's. Tijdens de koffiepauzes, lunch en afsluitende borrel is er bovendien genoeg gelegenheid om kennis uit te wisselen en te netwerken.

Dagvoorzitter Rens Harteveld (WMCN) heet de aanwezigen welkom en licht daarna het doel van de regiodag toe: elkaar op de hoogte brengen van waar we mee bezig zijn binnen onze regio's en elkaar zien en spreken. Een rondje handen opsteken laat zien dat de Slim WM-regio IJsselmeergebied goed vertegenwoordigd is. En dat er naast een vertegenwoordiging van het WMCN ook deelnemers zijn van andere Slim WM-regio's. De verdeling Rijkswaterstaat-waterschappen is ongeveer fifty-fifty.

Q&A met directeuren Eline Huiting en Frank Uithol

Het eerste programmaonderdeel is een Q&A met regiodirecteuren Eline Huiting (Waterschap Zuiderzeeland) en de vervangend directeur van RWS VWM. Het afdelingshoofd waar het WMCN onder valt, stelt de vragen. Zijn eerste vraag gaat over het belang van Slim WM. Eline is duidelijk: 'Slim WM is superbelangrijk. In de Slim WM-regio IJsselmeergebied werken we met negen waterschappen en Rijkswaterstaat samen aan het zo goed mogelijk inzetten van de watervoorraad van het IJsselmeer. Slim WM helpt hierbij. Op elk niveau. Heel waardevol.' De directeur van Rijkswaterstaat geeft aan dat ook het WMCN de waarde van Slim WM ziet. 'Als WMCN zijn we sinds de tweede planperiode onderdeel van Slim WM. We faciliteren samenwerking, delen kennis en helpen als het gaat om de crisisaanpak. Heel goed dat we zo ons steentje bijdragen.'

De vraag aan Eline is of elkaar beter leren kennen valt onder grensoverschrijdend waterbeheer of goed 'noaberschap'. Volgens Eline zou het eigenlijk 'gewoon goed noaberschap' moeten zijn. 'Maar soms is dat lastig. En toch moeten we elkaar kennen en begrijpen: water houdt geen rekening met beheergrenzen en is dus letterlijk grensoverschrijdend.' De RWS-directeur krijgt

een vraag naar de ontwikkelingen buiten Slim WM, naar de financiële druk die Rijkswaterstaat op dit moment voelt. Welke impact heeft die? Hij geeft aan dat de te maken keuzes over budgetten ook impact zullen hebben op Slim WM. 'Op dit moment worden de effecten nader onderzocht. Wat kan nog wel, wat niet? De precieze gevolgen zijn echter nog niet duidelijk.'

Welke inzichten hebben de producten van Slim WM Eline opgeleverd? 'Alle instrumenten zijn gemaakt vanuit de gedachte van kennis delen en elkaar leren kennen, van het gesprek met elkaar voeren vóór er watertekort en -overlast is. Een instrument als de watervraagprognosetool draagt enorm bij aan kennis over en inzicht in het watersysteem in het IJsselmeergebied.' Aan Rijkswaterstaat tot slot een vraag over het belang van het borgen van Slim WM. 'Dat is heel belangrijk', stelt hij. 'We moeten hier als waterschappen, Rijkswaterstaat en het WMCN met z'n allen stappen in zetten. Zodat onze samenwerking sterk en stevig blijft, ook als het programma er niet meer is.'

Keynote KNMI over meteorologische informatie en waterbeheer

Daarna krijgt Edwin Büscher, calamiteitenmeteoroloog bij het KNMI, het woord. Hij vertelt welke meteorologische informatie het KNMI aanbiedt op het gebied van operationeel waterbeheer, ook ten tijde van droogte en wateroverlast. Zo heeft de droogte van 2018 geleid tot een verandering in hoe droogte wordt gemonitord en voorspeld. 'Droogte treedt eerder in het jaar op, waarbij een combinatie van gebrek aan regen, hoge temperaturen en zonneschijn de ernst ervan bepaalt. De kans op dergelijke droogtes neemt toe. Daarom houdt de KNMI Droogtemonitor tegenwoordig jaarrond het neerslagtekort bij. Voorheen gebeurde dit alleen tijdens het groeiseizoen, van 1 april tot 30 september.' Ook geeft Edwin aan dat de visualisaties van het KNMI verbeterd zijn. Hij laat mooie voorbeelden zien, onder meer van de Standardized Precipitation Index (SPI – neerslagindex) met verschillende tijdschalen, verdeeld over Nederland. Daarnaast maakt het KNMI steeds meer gebruik van kansverwachtingen (pluim) en scenario's (kleine kans, grote impact).

Tot slot gaat Edwin in op wat het KNMI uiteindelijk doet met de meteorologische informatie. Als voorbeeld noemt hij de clusterbui in Zuid-Limburg in 2021. 'Vijf dagen van tevoren gaf een berekening aan dat er mogelijk 110 mm neerslag zou vallen. Elke nieuwe berekening liet een kleinere pluim zien, met een steeds grotere kans op een extreme hoeveelheid neerslag. De vraag is dan wanneer je gaat communiceren. En wat zeg je dan? In dit geval hebben wij in het weekend voor de clusterbui het WMCN geïnformeerd. Achteraf bezien hadden we misschien meer kunnen zeggen over de mogelijke impact. Tegelijkertijd hadden we toen geen goed beeld van wat het betekent als er 100mm aan neerslag valt.'

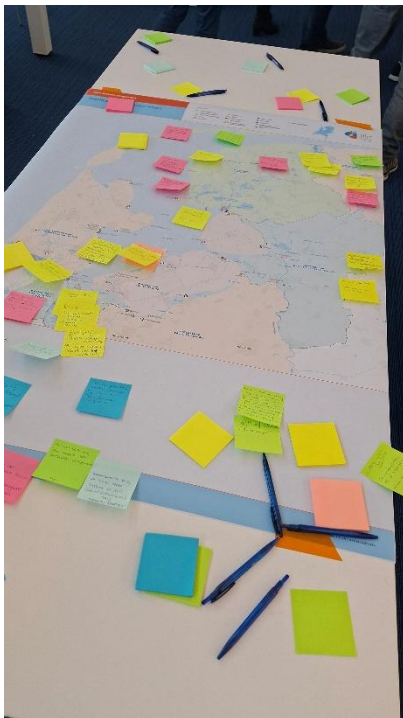
Na Edwins presentatie is het plenaire deel van de regiodag afgelopen. Maar voor de workshoprondes van start gaan, is het eerst tijd voor een welverdiende koffiepauze. Daarna kunnen de aanwezigen kiezen uit diverse workshops.

Infographics en story maps IJsselmeergebied

Sam Reints (RWS MN) en Roel Burgers (WMCN) gaan in op de story maps van de Slim WM-regio IJsselmeergebied en op de te ontwikkelen inhoudelijke infographics. Roel vertelt dat de ontwikkeling van de infographics onder het WMCN valt, in het kader van kennisdeling over het watersysteem. 'We zien nu al dat de infographics voorzien in een behoefte. Niet alleen verspreiden we kennis over het watersysteem, ook zijn ze interessant voor nieuwe medewerkers en maken ze uitdagingen in een regio inzichtelijk.' Roel geeft aan dat de afgeronde infographics over Zuid-Nederland (watertekort én wateroverlast) aan de muur hangen en bekeken kunnen worden. Daar wordt vervolgens grif gebruik van gemaakt.

Daarna gaat Sam in op de story maps. Het voornaamste doel is kennisbevordering over de systeemwerking. 'Voordeel is dat de story maps dynamisch zijn', vertelt Sam. 'Door op een icoon te klikken, verschijnt een pop-up met aanvullende info. Belangrijk is wel dat de informatie up-to-date is én blijft.' Vervolgens laat hij een aantal onderdelen van de story maps zien: wateraanvoer, waterkwaliteit, doorspoeling, uitwisselpunten en watertekortmaatregelen. Bij wateraanvoer komen bijvoorbeeld de belangrijkste wateraanvoerlocaties en -aders in beeld. Per locatie is er een pop-up met capaciteit, voorwaarden en knelpunten. Wel geeft Sam aan dat bijvoorbeeld niet alle uitwisselpunten tussen waterbeheerders op de kaart staan. 'Het is een product op hoofdlijnen.'

Roel vertelt tot slot over de ontwikkeling van een infographic over watertekort voor de Slim WM-regio IJsselmeergebied. 'We hebben alle waterschappen en Rijkswaterstaat gevraagd om input aan te leveren voor een eerste conceptversie. Deze workshop grijpen we aan voor een eerste inputronde; we gaan samen interactief aan de slag.' De aanwezigen mogen post-its plakken op een grote poster met een kaart van het IJsselmeergebied. Gele post-its voor regionale objecten, blauw voor teksten die aan de onderkant van de infographic kunnen komen, rood voor tekstvakken met nadere informatie en groen voor verdere ideeën. De input wordt verwerkt in een nieuwe versie en vervolgens afgestemd met de waterbeheerders in de Slim WM-regio IJsselmeergebied.

Workshop Redeneerlijnen Slim WM-regio IJsselmeergebied

Christine Boschman (Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, HHNK) en Rens Harteveld geven een workshop over de geüpdatete redeneerlijnen van de Slim WM-regio IJsselmeergebied en de actualisatie van de landelijke redeneerlijn Hoofdwatersysteem (HWS).

Tijdens de workshop neemt Christine de aanwezigen mee in een casus: de meerpeilen zakken uit, maar er is geen sprake van een crisis. Rijkswaterstaat doet zijn best

om water te besparen met spuien en schutten. Op basis van de redeneerlijnen nemen de aanwezigen door wat de waterschappen in deze situatie kunnen doen. Op hun watervraag hebben ze weinig tot geen invloed, omdat die vooral wordt bepaald door de landbouw. Wat kun je dan? Dit leverde een goede discussie op.

In het actualisatieproces van de landelijke redeneerlijn HWS wordt gekeken naar de mogelijkheid om de watervraag voor een verzilt IJsselmeer aan te vullen, compleet met bovenregionale handelingsperspectieven en bijhorende dilemma's. In de huidige versie van de landelijke redeneerlijn staan nu watervragen gedefinieerd zonder een verzilt IJsselmeer. Verandert er iets in de te maken afwegingen? Rens vroeg de deelnemers om eerst de bestaande watervraagsituaties te bekijken en daarna hun inbreng en gedachten te delen over de nieuwe watervraag. De deelnemers hebben in korte tijd enkele zaken kunnen opschrijven, die in het actualisatieproces worden meegenomen.

Workshop IV Slim WM

De product owners IV Slim WM vertellen in hun workshop, samen met Henk Flikkema (Wetterskip Fryslân), over de Informatievoorziening Slim WM (IV Slim WM). In het eerste deel staan drie vragen centraal, waar de zaal op kan reflecteren: 1) Wat is het belangrijkste doel van de IV Slim WM; 2) Hoe vaak heb je informatie van een andere waterbeheerder nodig; 3) Wat hoop je te halen? Een aanwezige stelt dat het mooi zou zijn als de plaatjes van het KNMI die in de ochtend zijn getoond in de IV Slim WM komen. Iemand anders geeft aan dat het doel van de IV Slim WM is om de waterbeheerders te ondersteunen met het beter optimaliseren van het waterbeheer, zodat de laatste restjes aan mogelijkheden die er nog zijn ook benut kunnen worden. Een andere aanwezige deelt dat de IV Slim WM gaat over gedeeld begrip, overkoepelend beeld en relevante informatie. Bevestigt wordt dat overvoeren met informatie moet worden voorkomen.

Vervolgens vertelt Henk over de waarde van de IV Slim WM voor de praktijk. Hij geeft aan dat waterschappen steeds vaker breder meedenken en regievoeren. 'Als het spannend wordt, heeft iedereen een mening vanuit een belang. Dan zijn feiten belangrijk.' Als voorbeeld noemt hij het instellen van een beregeningsverbod. 'Het moet goed uitlegbaar zijn als Wetterskip Fryslân bij droogte de bestuurlijke keuze maakt om een beregeningsverbod af te kondigen en waterschap Noorderzijlvest dit niet doet. Toen zich dit voordeed, werd bepaalde informatie gemist. Vervolgens zijn afspraken gemaakt om te differentiëren over de gebieden heen, zodat voor iedereen in het noorden hetzelfde geldt.' De IV Slim WM helpt volgens Henk bij inzicht. 'Maar differentiatie is nog wel een uitdaging. Data is niet alles. Ook begrijpen wat er om je heen gebeurt is belangrijk.'

Een korte toelichting op het project IV Slim WM volgt, waarna Marjan Jongsma (het Waterschapshuis) laat zien welke informatie er in de IV Slim WM zit over de regio IJsselmeergebied. Ze vertelt dat het streven is om zo veel als mogelijk eenduidige/uniforme Slim WM-schermen te hebben, rekening houdend met de regionale wensen. 'Hierdoor zien de schermen van de verschillende Slim WM-regio's er straks op hoofdlijnen hetzelfde uit, maar kunnen er wel verschillen zijn. Het scherm van RMM heeft bijvoorbeeld een geografische indeling, terwijl ARK/NZK thematisch is geordend (bijvoorbeeld

wateroverlast of verzilting).’ De IV Slim WM komt achter een login. Toegang is onder andere via Marjan aan te vragen.

Workshop borgen Slim WM

Het programma Slim WM loopt na 2027 af. In de workshop over het borgen van Slim WM gaat Freek van Oerle (programmamateam Slim WM) ten eerste in op de opgestelde houtschoolschets voor het borgen. Deze is vastgesteld door het landelijk directeurenoverleg (LDO) Slim Watermanagement. ‘De basis is: uitgaan van bestaande gremia en “regionaal doen wat kan, alleen landelijk wat moet”. Dit laatste betekent dat de IV Slim WM en het afgestemd houden van de redeneerlijnen landelijk geborgd worden. En dat de waterbeheerders in elke Slim WM-regio de regionale redeneerlijnen actueel houden, de benodigde data IV Slim WM leveren en samen beslissen welke instrumenten ze nog meer willen borgen en met welke ambitie.’ Freek vertelt dat de Slim WM-regio’s in een eerste inventarisatieronde (juni 2025) hebben aangegeven wat ze willen borgen. ‘De Slim WM-regio IJsselmeergebied heeft aangegeven de landelijke lijn aan te willen houden en dus met name wil inzetten op het borgen van de redeneerlijnen en de IV Slim WM. Zaken als de regiodagen, de story maps en de systeemanalyses staan hier nu niet bij.’

Daarna krijgt Wout Veelenturf (RWS, Slim WM-regiotrekker ARK/NZK) het woord over hoe ‘zijn’ regio het borgen aanpakt. ‘Binnen Slim WM hebben we als regio een aantal instrumenten ontwikkeld’, zo vertelt hij. ‘Denk aan systeemanalyses, faalkansanalyses, redeneerlijnen, informatieschermen en een serious game. En we hebben een aantal overleggen met elkaar ingeregeld: operationeel, strategisch, directeurenoverleg, regiodagen. Dit alles helpt ons enorm. Het zou dan ook zonde zijn om ermee te stoppen. Als regio hebben we hierover een memo opgesteld. Het directeurenoverleg heeft besloten dat we dit nader konden uitwerken. Denk aan het financiële plaatje, maar ook aan een samenwerkingsovereenkomst waarin we de afspraken vastleggen. Daar zijn we nu druk mee bezig, zodat eind 2027 alles goed geregeld is.’

Daarna krijgt Bauke de Witte (RWS) het woord over het borgen in de Slim WM-regio IJsselmeergebied. Hij vertelt dat de regio de redeneerlijnen en de IV Slim wil blijven gebruiken en actueel wil houden. En dat er qua overlegstructuur een bestaand gremium gebruikt zal worden. Hiervoor liggen inmiddels drie scenario’s op tafel: 1) onderbrengen in de WBO/RDO-structuur; 2) onderbrengen in het Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied (Werkgroep Waterverdeling van DPIJ); 3) via het Waterakkoord. Zijn vraag aan de aanwezigen: waarvoor zouden jullie kiezen? Wat zijn voor- en nadelen?

De reacties uit de zaal lopen uiteen. Zo vraagt iemand zich af of er niet ook aandacht moet zijn voor het borgen van de andere Slim WM-instrumenten. Bauke geeft aan dat er een notitie wordt opgesteld die hierop ingaat. Iemand anders vraagt hoe logisch het beleggen in het WBO/RDO is. Volgens Bauke is dit logisch, omdat de producten van Slim WM hier worden gebruikt. ‘Maar deze optie gaat wel geld en capaciteit kosten.’ Verder wordt er een alternatief scenario geopperd: niets

doen. Breng dat eens in kaart, wat gebeurt er dan? Bauke geeft tot slot aan dat de uitkomst van het borgen van Slim WM nog niet duidelijk is. 'Daar moeten we samen nog stappen in zetten.'

Workshop WMCN-medley en rondleiding Waterkamer

Tijdens de laatste workshop van de dag staat de Slim WM-regio WMCN centraal. Rens Hartevelt en Roel Burgers vertellen dat het WMCN vooral werkt aan kennisdeling Slim WM. In een sneltreinvaart komen allerlei producten aan bod:

- Infographics, waarbij het WMCN de Slim WM-regio's faciliteert en zorgt voor samenhang en eenduidigheid (bijvoorbeeld in icoongebruik).
- Cursus operationeel waterbeheer voor waterschappen en Rijkswaterstaat (in ontwikkeling). Na de zomer moet er iets staan, zodat er eind 2026 geoefend kan worden. De ambitie is een jaarlijkse cursus, die 2 à 3 keer per jaar plaatsvindt.
- Landelijke serious game over waterbeheer tijdens droogte, bedoeld voor experts, managers en bestuurders (in ontwikkeling). De game is kwalitatief van aard. Dit betekent dat er geen onderliggend modelinstrumentarium is dat keuzes doorrekent. Het actueel houden van een model kost namelijk veel tijd en geld, en het maakt de game lastiger speelbaar.
- Kennisdocument verhoogde waterstanden (in ontwikkeling), die alle informatie en kennis op dit gebied samenbrengt. Zo ontstaat er overzicht.
- Landelijke redeneerlijn hoofdwatersysteem watertekort: actualisatie en aanvullen met raakvlakken.

Het tweede deel van de workshop bestaat uit een bezoek aan de Waterkamer van het WMCN. Rens en Roel verzorgen een interessante rondleiding, die veel enthousiaste reacties oplevert.

Regionaal droogte overleg Noord

Tijdens de Slim WM-regiodag vindt ook de start plaats van het regionaal droogte overleg (RDO) Noord onder voorzitterschap van RWS MN (Arnout Schoemakers). Het RDO omvat negen waterschappen, zes provincies, PWN (drinkwaterbedrijf) en Rijkswaterstaat. Bij droogte trekken zij samen op. In het overleg wordt de peilprognosetool IJsselmeer gepresenteerd, een tool die onder de vlag van Slim WM is ontwikkeld. Hier gaat het komende droogteseizoen mee geoefend worden. Het overleg verloopt goed op tijd en krijgt veel waardering.

Plenaire wrap-up

De dag wordt afgesloten met een plenaire wrap-up van de workshops. Daarna is het tijd voor een borrel. Net als tijdens de lunch worden er geanimeerde gesprekken gevoerd, kennis uitgewisseld en genetwerkt. Een geslaagd einde van een geslaagde regiodag.